

Oponentský posudek na rigorózní práci Mgr. Zuzany Šťastné

„François Mauriac v českých překladech“

Vedoucí práce: PhDr. Jovanka Šotolová, Ph.D.

Oponentka: PhDr. Anežka Charvátová

Zuzana Šťastná vyšla ve své práci o českých překladech francouzského katolického autora Françoise Mauriaca, nositele Nobelovy ceny, z několika úhlů pohledu. Translatologickou srovnávací analýzu dvou překladů románu *Thérèse Desqueyroux* (fr. 1927, Quido Palička 1929, Josef Heyduk 1972 a 1980), které se věnuje ve stěžejní části práce, doplnila literárně historickým a literárně kritickým výkladem o autorovi a jeho díle ve francouzském i českém kontextu. Cenné jsou pečlivě rešeršované ohlasy na česká vydání, rozdělené do několika období podle historických mezníků a četnosti překladů a doložené řadou zajímavých publicistických, odborných, čtenářských i nakladatelských textů. K této části mám jen drobnou připomínku – v silně ideologizované době mezi lety 1948 a 1989 by bylo zajímavé i zohlednit typ periodik, kde se o Mauriacovi psalo: zatímco v 60. letech se o jeho románech psalo nejen v *Křesťanské revui*, ale i v široce zaměřených *Literárních novinách*, v 80. letech, kdy znovu dochází k otvírání trhu pro ideologicky méně vhodné katolické autory, o Mauriacovi referuje nejvíc *Lidová demokracie* a časopis *Naše rodina*, což byly tiskové orgány Lidové strany, původně katolicky zaměřené. V posledním období po roce 1989 pak nepovažuji za zcela relevantní hodnocení čtenářů na portálu Databáze knih, byť chápu záměr zjistit, zda je Mauriac ještě i dnes pro současné čtenáře zajímavý a přitažlivý, a obtížnost sehnat si k takovým závěrům podklady. Z vlastní zkušenosti i od kolegů vím, že na tento portál často spíš než zkušení čtenáři píší různí hnidopichové, zahořklíci, grafomani či zcela naivní literární nedouci, jejichž názor nebývá ničím podložený a je pouhou dojmologií; ovšem je asi smutný fakt, že se tu odráží stav české čtenářské obce.

V analýze obou překladů by se možná dalo diskutovat o některých hodnoceních Heydukových řešení, která se mi v duchu češtiny zdají velmi zdařilá a necítím v nich tolik nivelizaci, o níž píše Šťastná; to je však velmi subjektivní záležitost. Domnívám se, že čeština je ze své podstaty umírněnější a střídmejší, takže větší důraz na patetičnost textu by mohl v češtině vést k tomu, že by čtenáře odradil, příliš patosu v češtině působí nuceně, nepřirozeně, někdy až směšně. Takové nebezpečí by mohlo cíhat i na nový „generační“

překlad, který Šťastná navrhuje v závěru práce a který by měl „navrátit textu patos a rétoriku“; nejsem si jistá, zda by to dnešní čtenář unesl.

V kapitole analyzující Paličkův překlad se uvádí jeho nahrazování trojteček pomlčkou či spíše několika pomlčkami; mám hypotézu, že je to dobová záležitost, kterou nejspíš navrhl grafik ve snaze vizuálně ozvláštnit text. Délka pomlček je dodnes jednou z charakteristik rukopisů různých knižních grafiků.

K celkovému pojetí ani metodám práce nemám žádné výhrady a velmi oceňuji autorčin kultivovaný i odborně fundovaný jazyk. S potěšením musím konstatovat, že v práci nejsou žádné překlepy, našla jsem jedinou drobnou chybičku na str. 90, kde se místo „shovívavost“ píše „schovívavost“. Zarazilo mě také hned v úvodu práce označení Bordeaux za město v jižní Francii, já bych volila raději označení „jihozápadní“; podobně na str. 96 je zřejmě překlep, když se o Mauriacově kraji píše jako o „jihovýchodní oblasti“, když přitom jde právě o jihozápad. To jsou však drobné kosmetické vady, které celkově velmi kvalitní práci neubírají na kráse.

Rozhodně doporučuji k obhajobě.

Praha, 19. 4. 2022

PhDr. Anežka Charvátová